

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีทำให้โลกปัจจุบันก้าวเข้าสู่ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศอันส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าในวิทยาการทุกด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในความเป็นอยู่ของคนเราอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ดังเห็นได้จากการดำรงชีวิตของทุกคนที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในรูปแบบต่างๆไม่ว่าจะเป็นการทำงานการแพทย์การพาณิชย์ธุรกิจบันเทิงการศึกษาการสื่อสาร ฯลฯ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในวงการศึกษาก็ทำให้การบริหารและการเรียนการสอนวิวัฒนาการรูปแบบใหม่ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเอื้อประโยชน์และปฏิรูปการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเพิ่มสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้นอีกทั้งการเปลี่ยนแปลงของความรู้และแหล่งความรู้ในสังคมปัจจุบันและอนาคตจะเปลี่ยนจากตัวครูไปเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีมากมายและหลากหลาย

ในปัจจุบันการเรียนรู้ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะห้องเรียนและครู การเรียนการสอนแบบดั้งเดิมจะลดน้อยลง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนเปลี่ยนไป เกิดเป็นกระบวนการเรียนรู้แบบใหม่ จึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่ทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันพัฒนาองค์ความรู้ใหม่จากองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทต่อการศึกษามาก โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์และการสื่อสารโทรคมนาคมมีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศมีส่วนช่วยเรื่องการเรียนรู้ ปัจจุบันมีเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้หลายด้าน มีระบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ระบบสนับสนุนการรับรู้ข่าวสาร เช่น การค้นหาข้อมูลข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ใน World Wide Web เป็นต้น เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาสนับสนุนการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการศึกษามัธยมศึกษาจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลข่าวสารเพื่อการวางแผน การดำเนินการ การติดตามและประเมินผล ซึ่งอาศัยคอมพิวเตอร์และระบบสื่อสารโทรคมนาคมเข้ามามีบทบาทที่สำคัญ เทคโนโลยีสารสนเทศกับการสื่อสารระหว่างบุคคล ในเกือบทุกวงการทั้งทางด้าน การศึกษาจำเป็นต้องอาศัยสื่อสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคล เช่น การสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยใช้ องค์ประกอบที่สำคัญช่วยสนับสนุนให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เช่น การใช้โทรศัพท์ โทรสาร ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เทเลคอมเฟอเรนซ์ เป็นต้น ความก้าวหน้าทั้งด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ การศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากระบบการศึกษาที่มีอยู่เดิม เพื่อให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งเพื่อแก้ไขปัญหาทางการศึกษาบางอย่างที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมการศึกษาที่จะนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาทางการศึกษาในบางเรื่อง เช่น ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสถานที่เรียนไม่เพียงพอ จำนวนผู้เรียนที่มากขึ้น การพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย การผลิตและพัฒนาสื่อใหม่ๆ ขึ้นมาเพื่อตอบสนองการเรียนรู้ของมนุษย์ให้เพิ่มมากขึ้นด้วยระยะเวลาที่สั้นลง การใช้นวัตกรรมมาประยุกต์ในระบบการบริหารจัดการด้านการศึกษาที่มีส่วนช่วยให้การใช้ทรัพยากร

การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การเพิ่ม ปริมาณของผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษา และ มัธยมศึกษาเป็นไปอย่างรวดเร็วทำให้นักเทคโนโลยีการศึกษาต้องหาสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทาง ศึกษามาใช้ เพื่อให้สามารถสอนนักเรียนได้มากขึ้น การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีเป็นไปอย่าง รวดเร็ว การเรียนการสอนจึงต้องตอบสนอง การเรียนการสอนแบบใหม่ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถ เรียนรู้ได้เร็วและเรียนรู้ได้มาก การเรียนรู้ของผู้เรียนมีแนวโน้มในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ตาม แนวปรัชญาสมัยใหม่ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นวัตกรรมการศึกษาสามารถช่วยตอบสนองการเรียนรู้ ตามอัตภาพ ตามความสามารถของแต่ละคน เช่นการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน Computer Assisted Instruction หรือ CAI แบบเรียนออนไลน์ e-Learning การเรียนแบบศูนย์การเรียน เป็นต้น ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีโทรคมนาคม มีส่วนผลักดันให้มีการใช้ นวัตกรรมการศึกษาเพิ่มมากขึ้น เช่น เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ทำให้คอมพิวเตอร์ มีขนาดเล็กลง แต่มี ประสิทธิภาพสูงขึ้นมาก เทคโนโลยีเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดการสื่อสารไร้ พรมแดน นักเทคโนโลยีการศึกษาจึงคิดค้นหาวิธีการใหม่ๆ ในการประยุกต์ใช้ระบบเครือข่าย คอมพิวเตอร์เป็นฐานในการเรียนรู้ ที่เรียกว่า "Web-based learning" ทำให้สามารถเรียนรู้ในทุกที่ ทุกเวลาสำหรับทุกคน (Any where, Any time for Everyone) (สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2544)

การจัดการศึกษาของคณะครุศาสตร์ยังคำนึงถึงการพัฒนาให้นักศึกษาให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ซึ่งในมาตรา 49 กำหนดให้มีมาตรฐาน วิชาชีพ 3 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และ มาตรฐานการปฏิบัติตน ซึ่งมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งจะต้องประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลดีต่อผู้รับบริการ โดยเฉพาะในมาตรฐานความรู้และ ประสบการณ์วิชาชีพกำหนดให้สถาบันการผลิตครู ผลิตนักศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับ เทคโนโลยี สารสนเทศทางการศึกษาสำหรับครูปฐมวัย

สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จึงกำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนา นักศึกษาเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสำหรับครูปฐมวัย โดยกำหนดให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ซึ่งจัดเป็นวิชาในกลุ่มวิชาชีพครูโดยมีเป้าหมายหลักเพื่อฝึกให้นักศึกษามีทักษะ ในการแสวงหา ความรู้โดยสามารถที่เลือก ใช้ ออกแบบเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา นำเสนองานได้ (คณะครุ ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2555) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นกระบวนการในการแสวงหาความรู้ความจริง ของปรากฏการณ์ต่างๆ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษา พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาหลังจาก การจัดการเรียนการสอนรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสำหรับครูปฐมวัย ทั้งนี้เพื่อนำมา สู่การพัฒนาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา ปฐมวัย เพื่อให้ นักศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน นำไปสู่การ สร้าง นวัตกรรมการเรียนรู้จากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ทางการศึกษาในยุค 4.0

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษา พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. เพื่อพัฒนา พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ของนักศึกษาศาखाวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และการพัฒนาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา
2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 ประชากร
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 484 คน
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 ที่เรียนรายวิชาการเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับครูปฐมวัยปีการศึกษา 2560 จำนวน 61 คน
3. ขอบเขตตัวแปร
ตัวแปรที่ทำการศึกษา ประกอบด้วย
 - 3.1 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา
 - 3.2 การพัฒนาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา
4. ระยะเวลาดำเนินการวิจัย
การวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2560 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2561

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบระดับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์
2. ได้แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษาศาखाวิชาการศึกษาศาสตร์
3. เป็นข้อมูลที่จะนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องในทั้งระดับโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานทางการศึกษาในระดับประเทศ

นิยามศัพท์เฉพาะ

พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา หมายถึง การกระทำหรือวิธีปฏิบัติของนักศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทต่างๆ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน

1. ด้านการสืบค้นข้อมูล หมายถึง การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอน หรือเกี่ยวกับเนื้อหาทางวิชาการ
2. ด้าน ดิจิตอลเพื่อการเรียนรู้ หมายถึง การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาเรียนรู้ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต (Internet) เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งผู้เรียนจะเรียนตามความสามารถและความสนใจของตน
3. ด้านการใช้สื่อสังคมออนไลน์ หมายถึง การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการติดต่อสื่อสาร รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในสื่อสังคมออนไลน์
4. ด้านการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ หมายถึง การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศในรูปแบบการนำเสนอข้อมูล การส่งข้อมูล รูปภาพ การสนทนาโต้ตอบด้วยเสียง หรือตัวอักษร

แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา หมายถึง วิธีการหรือข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษา การกระทำหรือวิธีปฏิบัติในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทต่างๆ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา